

**REVIEW OF FORENSIC CASES PRESENTED TO CHILD AND ADOLESCENT
PSYCHIATRY DEPARTMENT OF MUĞLA SITKI KOÇMAN UNIVERSITY
TEACHING AND TRAINING HOSPITAL**

**MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM ARAŞTIRMA HASTANESİ
ÇOCUK VE ERGEN RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI POLİKLİNİĞİNE
BAŞVURAN ADLİ OLGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Nilfer Şahin¹, Emine Neşe Yeniçeri², Yasemin Balcı³

1 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Ruh Sağlığı Anabilim Dalı

2 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

3 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı

Abstract

In this study, it was aimed to review cases referred to Child and Adolescent Psychiatry outpatient clinic for forensic report. We retrospectively reviewed files of 84 cases which were referred to Child and Adolescent Psychiatry outpatient clinic of Muğla Sıtkı Koçman University, Teaching and Training Hospital for forensic reports between 2011 and 2014. Age, gender, educational status, date of referral, reason for referral, psychiatric diagnoses made and results of forensic reports were reviewed in all patients. In this study, it was found that most common cause of referral was juveniles pushed to crime and psychiatric examination after sexual abuse. Of 22 cases pushed to crime, it was concluded that ability to understand legal implications and consequences of attributed action and to manipulate his/her behaviors was completely developed in 4 (18.2%) cases while ability to understand legal implications and consequences of attributed action was completely developed but ability to manipulate his/her behaviors wasn't developed enough in 8 (36.3%) cases. It was also concluded that 9 (40.9%) cases were unable to understand legal implications and consequences of attributed action and to manipulate his/her behaviors. Of 17 cases presented for determination whether or not mental health was disrupted, the mental health was reported to be disrupted due to sexual abuse in 11 (64.7%) cases, while it was reported to be not disrupted due to sexual abuse in 6 (35.3%) cases. It is thought that further comprehensive studies are needed to carry out a healthy process of forensic reporting in children pushed to crime. It is also essential to manage victims of sexual abuse in addition to forensic reporting process for prevention of future psychiatric disorders.

Key words:Forensic report, complicity, sexual abuse.

Özet

Bu çalışmada adli rapor düzenlenmesi amacıyla çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları polikliniğine yönlendirilen olguların incelenmesi amaçlanmıştır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine 2011-2014 yılları arasında adli rapor düzenlenmesi için yönlendirilen 84 olgunun dosyası geriye dönük olarak incelenmiştir. Olguların yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, başvuru tarihi, başvuru nedenleri, aldıkları psikiyatrik tanıları ve rapor sonuçları açısından değerlendirilmiştir. Bu çalışmada adli rapor düzenlenmesi için gönderilen olgularda en sık başvuru nedeninin suça sürüklenme ve cinsel istismar sonrası ruhsal değerlendirme olduğu belirlenmiştir. Suça sürüklenme nedeniyle başvuran 22 olgunun 4 (%18.2)'ünün işlediği iddia olunan fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu, 8 (%36.3)'inin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişmiş olduğu ancak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin tam olarak gelişmemiş olduğu, 9 (%40.9)'unun ise fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olduğuna karar verilmiştir. Cinsel istismara bağlı ruh sağlığının bozulup bozulmadığının değerlendirilmesi nedeniyle gönderilen 17 olgunun ise 11 (%64.7)'inde maruz kaldığı cinsel istismar olayına bağlı olarak ruh sağlığının bozulduğu, 6 (%35.3)'ünün ise ruh sağlığının bozulmadığı yönünde rapor düzenlendiği saptanmıştır. Suça sürüklenen çocukların adli raporlarının düzenlenmesi sürecinin sağlıklı yürütülmesi için bu konuda yapılacak geniş çaplı çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Cinsel istismar mağduru olguların adli rapor düzenlenmesi dışında, takip ve tedavilerinin sürdürülmesi gelecekte ortaya çıkabilecek ruhsal rahatsızlıkların önlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler:Adli rapor, suça sürüklenme, cinsel istismar.

Yazışma Adresi: Nilfer Şahin, Assistant Professor, MD, Department of Child and Adolescent Psychiatry, Muğla Sıtkı Koçman University, Muğla, Turkey.

Giriş

Adli raporlar, adli makamlarca hekimlere sorulan soruların yanıtlandığı, kişinin tıbbi durumunun tespiti ile,hekimin görüş ve kanaatini içeren resmi belgelerdir (1). Ülkemizde adli rapor düzenlenmek üzere hastaneye başvuran olgular içerisinde çocuk ve ergen olguların oranıson zamanlarda artış göstermektedir. Hekimlerin mesleki uygulamaları içinde, koruyucu ve tedavi edici görevlerinin yanı sıra, adli rapor düzenleme gibi hukuki yükümlülükleri de bulunmaktadır (2,3). Çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanları da adli rapor düzenlenmek üzere gönderilen olgularla günlük pratikte sıklıkla karşılaşmaktadır.

Çocuk ve ergenler, sıklıkla uğradıkları cinsel ya da fiziksel istismar nedeniyle beden ve ruh sağlığında bozulma olup olmadığı ile ilgili adli psikiyatrik değerlendirme amacıyla çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniklerine getirilmekteydiler. Türk Ceza Kanunu (TCK) 103/6. maddesinde 28.06.2014 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren değişiklikle birlikte (4) ‘ suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur’ şeklindeki ifadenin kaldırılmasıyla cinsel istismara maruz kalan çocuklarda ruhsal değerlendirme

zorunluluğu ortadan kalkmıştır. TCK’ daki bu değişiklikle cinsel istismar mağdurları artık adli mercilerce ruh sağlığının değerlendirilmesiyle ilgili çocuk ve ergen ruh sağlığı hekimlerine yönlendirilmemeye başlanmıştır. Ancak bu kanun değişikliği gerçekleşmeden adli mercilere yansıyan cinsel istismar vakalarında hala ruhsal değerlendirmeler istenebilmektedir. Bunun dışında, işledikleri iddia edilen suçun hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin gelişip gelişmediği, beyanlarına itibar edilip edilemeyeceği, beden ve ruh sağlığı bakımından kendini savunup savunamayacağı, velayet davaları, vasi tayini ve erken evlenme gibi diğer nedenler, çocuk ve ergenlerin adli psikiyatrik değerlendirilme nedenleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm dünyada ceza sorumluluğu konusunda; biyolojik, psikolojik, bilişsel, ahlaki ve sosyal gelişme sürecini henüz tamamlamamış ve değer yargıları yeterince olgunlaşmamış olduğu için çocuklara ceza verilemeyeceği veya ceza indirimine gidilmesi gerektiği görüşü kabul gören bir yaklaşımdır. Ülkemizde de çocukların ceza sorumluluğu (işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneği) 12 yaşından daha büyük çocuklar için geçerli kabul edilmiştir. Nitekim, TCK’nın 31.

Maddesinde fiili işlediği sırada 12 yaşını doldurmamış olan çocukların cezai sorumluluğunun olmadığı, bu çocuklar hakkında ceza kovuşturması yapılamayacağı belirtilmektedir. Yine aynı maddede 12 yaşını doldurmuş olup 15 yaşını doldurmamış olan çocukların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde cezai sorumluluğu olmadığı ve yine bu çocuklar hakkında ceza kovuşturması yapılamayacağı belirtilmektedir (5). Bu nedenle 12-15 yaş aralığında suçta sürüklenmiş çocukların ceza sorumluluğu açısından çocuk ve ergen ruh sağlığı hekimlerinden adli psikiyatrik değerlendirme istenmektedir. Bu çocukların ceza sorumluluğu değerlendirilirken, zihinsel gelişim düzeyleri, gerçeği değerlendirme yetilerini bozan herhangi bir psikiyatrik hastalıklarının olup olmadığı değerlendirilmeli, aynı zamanda algılamadaki eksikliklere veya davranışlarını yönlendirmesinin gelişmemesine neden olabilecek toplumsal, çevresel, ekonomik, ailesel, eğitimsel ve kültürel durumları, suçun türü ve işleniş şartları, suç öncesi, esnası ve sonrasındaki tutum ve davranışları da göz önünde bulundurulmalıdır(6,7).

Türk Medeni Kanununda (2001), erken yaşta evliliklerle ilgili ‘Erkek veya kadın onyediyi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple onaltı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.’ şeklinde ifade edilmektedir (8). Erken evlenme istemiyle adli makamlara başvuran ergenler, ruhsal olarak evlenmelerine engel bir durumun olup olmadığı yönünde rapor düzenlenmesi için hastanelere yönlendirilmektedirler. Türkiye İstatistik Kurumunun 2011 verilerine göre kadınların %9.2’sinin 16-19 yaş arasında evlendiği, bu oranın erkeklerde %0.02 olduğu bildirilmektedir (9). Bu oranların resmi evlilikler üzerinden hesaplandığı, resmi olmayan evliliklerin bu oranlara dahil edilmediği göz önünde bulundurulacak olursa erken yaşta evliliklerin ülkemizde büyük bir sorun olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine, 2011-2014 yıllarında adli psikiyatrik değerlendirme nedeniyle başvuran olguların incelenip, bulguların literatür eşliğinde tartışılması amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntemler

Mayıs 2011-Ağustos 2012 ve Haziran 2013-Eylül 2014 tarihleri arasındaki 32 aylık dönemde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine adli psikiyatrik değerlendirme amacıyla başvuran 84 olgunun dosyaları geriye dönük olarak incelenmiştir. Ağustos 2012-Haziran 2013 tarihleri arasındaki 10 aylık süreçte hastanede Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı bulunmadığından bu tarihler arasındaki olgular değerlendirilmeye alınmamıştır. Olgular yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, başvuru tarihi, başvuru nedenleri, aldıkları psikiyatrik tanılar ve rapor sonuçları açısından incelenmiştir. Eğitim durumları yaşına uygun sınıfta okuyanlar, yaşına uygun olmayan sınıfta okuyanlar ve eğitimine devam etmeyenler olarak 3 sınıfa ayrılmıştır. Değerlendirme sonucunda, raporlarda belirtilen psikiyatrik tanılar, çocuk ve eger ruh sağlığı ve hastalıkları hekimi tarafından çocukla ve ailesiyle yapılan görüşmeler sonucunda, Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayısal El Kitabı IV. Baskı (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-IV (DSM-IV)) tanı ölçütlerine göre konulmuştur. Olguların zihinsel gelişim düzeylerini belirlemede WÇZÖ-R (Wechsler çocuklar

için zeka ölçeği-gözden geçirilmiş formu) Türkçe uyarlaması uygulanmıştır.

Çalışmada SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 20.00 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Kategorik verilerin değerlendirilmesinde “ki kare testi” kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Wechsler Çocuklar için Zeka ölçeği (WÇZÖ-R) (Wechsler Intelligence Scale for Children – Revised/WISC-R):

Değişik zihinsel işlevleri ölçen, sözel ve performans becerilerini içeren 12 alt testten oluşan bu test 1949 yılında Wechsler tarafından geliştirilmiştir. 1974 yılında tekrar düzenlenerek WISC-R adı altında yayınlanmıştır. Testin Türkçe standardizasyonu ve geçerlilik güvenirlik çalışmaları 1988 yılında İskender Savaşır ve Nesrin Şahin (10) tarafından yapılmıştır. 6–16 yaş aralığındaki olguların zihinsel gelişimini değerlendiren testin uygulama süresi 90–100 dakikadır.

Bulgular

İncelemeye alınan 84 olgunun yaş ortalaması 12.6 iken; olguların 46’sı (% 54.8) kız, 38’i (%45.2) si erkektir. Başvuru nedenlerine göre incelendiğinde ise; olguların, %26.2’sinin (n=22) suçla

sürüklenme nedeniyle işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olup olmadığıyla ilgili, %20.2'sinin (n=17) uğradıkları cinsel istismara bağlı ruh sağlığının bozulup bozulmadığının değerlendirilmesi, %16.7'sinin (n=14) evlenmesine engel bir durumun olup olmadığının belirlenmesi en sık başvuru nedenleri olarak belirlenmiştir (Tablo 1).

Başvuru nedeni	% (n)
Suçta sürüklenme	26.2 (22)
Cinsel istismara bağlı ruhsal değerlendirme	20.2 (17)
Evlenmeye engel bir durum olup olmadığı	16.7 (14)
Fiziksel istismar olayına bağlı olarak ruh sağlığının bozulup bozulmadığının belirlenmesi	10.7 (9)
Vasi tayini	7.1 (6)
Ruhen ve bedenen kendini savunabilecek durumda olup olmadığı	4.8 (4)
İfadelerine itibar edilip edilmeyeceği	3.6 (3)
Diğer	10.7 (9)

Olguların yıllara göre dağılımına bakıldığında, %19'u (n=19) 2011 yılında, %29.8'i (n=25) 2012 yılında,

%13.1'i (n=11) 2013 yılında, %38.1'i (n=32) ise 2014 yılında gönderilmiştir.

Suçta sürüklenme nedeniyle işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişmiş olup olmadığıyla ilgili değerlendirilen 22 olgunun 9 (%41)'u hırsızlık ve 4 (%18.2)'ü darp ve yaralama suçlarıyla gönderilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Olguların işledikleri iddia edilen suçlara göre dağılımı

	n
Hırsızlık	9
Yaralama	4
Cinsel istismar	4
Öldürme	2
Kamu malına zarar verme	2
Silah bulundurma	1

İşlenen suçlarla cinsiyetarası ilişki değerlendirildiğinde 22 olgudan 19 (%86.3)'ünün erkek, 3 (%13.7)'ünün de kız olduğu belirlenmiştir. Bu olgularda 13 (%59.1)'ünün yaşına uygun sınıfta eğitimine devam ettiği, 5 (%22.7)'inin yaşından geri sınıfta okuduğu, 4 (%18.2) olgunun ise eğitimini yarıda bıraktığı tespit edilmiştir.

Suçta sürüklenme nedeniyle başvuran olguların rapor sonuçları değerlendirildiğinde, olguların 4 (%18.2)'ünün işlediği iddia olunan fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu, 8 (%36.3)'ünün fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişmiş olduğu ancak yönlendirme yeteneğinin tam olarak gelişmemiş olduğu, 9 (%40.9) olgunun

5'inde olayın oluş şekli ve çocuğun olayı algılama biçimi, 4'ünde mental retardasyon nedeniyle fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olduğu belirlenmiştir. 1 olgunun ise hakkında karar verilemediği için yatırılarak müşahade edilebileceği bir merkeze sevk edildiği tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Suçta sürüklenen olguların adli rapor sonuçları

	n
Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu	4
Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişmiş olduğu ancak yönlendirme yeteneğinin tam olarak gelişmemiş olduğu	8
Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olduğu	9
Karar verilemediği için sevk	1

Uğradıkları cinsel istismara bağlı ruh sağlığının bozulup bozulmadığının değerlendirilmesi nedeniyle gönderilen olguların cinsiyet dağılımına bakıldığında olguların 13 (%76.4)'ünün kız, 4 (%23.6) olgunun ise erkek olduğu belirlenmiştir. Olgular rapor sonuçları açısından

değerlendirildiğinde 11 (%64.7) olgunun maruz kaldıkları cinsel istismar olayına bağlı olarak ruh sağlığının bozulduğu, 6 (%35.3) olgunun ise ruh sağlığının bozulmadığı yönünde rapor düzenlendiği belirlenmiştir. Ruh sağlığı bozulduğuna karar verilen 11 olgunun tanı dağılımına

bakıldığında 7'sinin Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB), 3'ünün Depresif Bozukluk ve 1'inin ise Anksiyete Bozukluğu tanısı aldığı görülmüştür.

Evlenmeye engel bir durumunun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yönlendirilen 14 olgunun hepsinin kadın olduğu, 1'inin Mental Retardasyon nedeniyle ruhen evlenmeye ehil olmadığı, diğer 13 olgunun evlenmesine engel bir durum olmadığı şeklinde rapor düzenlendiği belirlenmiştir. Bu olguların eğitim seviyeleri incelendiğinde 10 (%71.4) olgunun eğitimini yarıda bırakmış olduğu, 3 (%21.4) olgunun yaşına uygun sınıfta eğitimine devam ettiği, 1 (%7.2) olgunun ise yaşından geri sınıfta eğitimine devam ettiği belirlenmiştir. Evlenmeye engel durumu olup olmadığı sorulan olgulardan 1'inin 8 aylık bebeğinin olduğu, 1 olgunun gebe olduğu, 2 olgunun düğününün yapılmış olduğu anlaşılmıştır.

Fiziksel istismar sonrası ruhsal değerlendirme nedeniyle gönderilen olguların 3 (%33.3)'ü kız, 6 (%66.7)'si erkektir. Olguların rapor sonuçları değerlendirildiğinde 5 (%55.5)'inin ruh sağlığının bozulmuş olduğu, 4 (%44.5)'ünün ruh sağlığının bozulmadığına karar verildiği görülmüştür. Ruh sağlığı bozulduğuna karar verilen 5 olgunun 2'sinin Travma Sonrası Stres Bozukluğu tanısı aldığı, 2'sinin Uyum

Bozukluğu tanısı aldığı, 1 olgunun ise Depresif Bozukluk tanısı aldığı belirlenmiştir.

Adli rapor düzenlenmesi talebiyle gönderilen diğer olgulara ise; vasi tayini gerekip gerekmediği sorulan 6 olgunun hepsine vasi tayini gerektiği, ruhen ve bedenen kendini savunabilecek düzeyde olup olmadığı sorulan 4 olgunun hepsinin ruhen ve bedenen kendini savunabilecek durumda olmadıkları, ifadelerine itibar edilip edilmeyeceği sorulan 3 olgunun da hepsinin ifadelerine itibar edilebileceği şeklinde rapor düzenlendiği tespit edilmiştir.

Tartışma

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniğine adli rapor düzenlenmesi amacıyla gönderilen 84 olgunun değerlendirildiği çalışmamızda en sık başvuru nedeninin suça sürüklenme ve cinsel istismar sonrası ruhsal değerlendirme olduğu belirlendi.

Çalışmamızda suça sürüklenen olguların cinsiyet dağılımına bakıldığında 22 olgunun 19'unun erkek olduğu, erkeklerin kızlara göre anlamlı derecede daha fazla suç işlediği belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda da çalışmamıza benzer şekilde suça sürüklenen çocuklarda erkek oranının daha

yüksek olduğu bildirilmiştir (11-13). Erkek çocukların kız çocuklarına göre daha fazla suça sürüklenme nedenleri arasında erkeklerin sosyal yaşamın içerisinde daha fazla yer almaları, kız çocukların aileleri tarafından daha fazla korunuyor olması gösterilmektedir. Bunun yanında erkeklerin yapısal özellikleri gereği kız çocuklara göre daha fazla saldırgan davranış özellikleri sergilemeleri nedeniyle de suça sürüklenmeye daha yatkın oldukları belirtilmektedir (14-16).

Yapılan çalışmalarda suça sürüklenen çocuklarda en sık işlenen suçun hırsızlık olduğu, bunu darp ve yaralamanın izlediği gösterilmiştir (17). Çalışmamızda da suça sürüklenen çocukların en sık işlediği suçun hırsızlık (9 olgu) ve darp ve yaralama (4 olgu) olduğu tespit edilmiştir. Hırsızlık suçunun ortaya çıkmasında rol oynayan etkenler arasında ailenin gelir düzeyinin, eğitim düzeyinin düşük olması, kalabalık aile, aile içinde çocukla yeterli düzeyde ilgilenilmemesi, ihtiyaçlarının karşılanmaması, çocuğun özlem duyduğu hayata ulaşma isteği olduğu düşünülmektedir (6). Eğitim hayatına devam etmeme, okul başarısının düşüklüğü de suç işleme ile ilişkili olduğu düşünülen diğer faktörlerdir(18,19). Çalışmamızda suça sürüklenen 22 olgudan 9'unun eğitimini yarım bırakanlar ve yaşına uygun olmayan sınıfta okuyanlar

oluşturmaktaydı. Okula devam etmeme, eğitimle kazanılan ahlaki değerlerin gelişmemesine, çocukların uygun olmayan sosyal ortamlarda bulunmalarına, ruhsal gelişimlerinin olumsuz yönde etkilenmesine ve dolayısıyla da suç işleme riskinin artmasına neden olabilmektedir.

Literatüre bakıldığında suça sürüklenen çocuklarla ilgili düzenlenen adli rapor sonuçları farklılıklar göstermektedir. Gökçen ve arkadaşları(11), yaptıkları çalışmada olguların %71.2'sinin işledikleri iddia olunan fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu şeklinde değerlendirildiğini belirtmişlerdir. Yapılan diğer çalışmalarda bu oran %14.4 ile %100 arasında değişen oranlarda bildirilmektedir (7,20-22).Bizim çalışmamızda ise olguların 4'ünün işlediği iddia olunan fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu, 8'inin fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişmiş olduğu ancak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin tam olarak gelişmemiş olduğu, 9'unun ise 5'inde olayın oluş şekli ve çocuğun olayı algılama biçimi, 4'ünde mentalretardasyon nedeniyle fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince

gelişmemiş olduğu belirlenmiştir. 1 olgunun ise hakkında karar verilemediği için yatırılarak müşahade edilebileceği bir merkeze sevk edildiği tespit edilmiştir. Çalışmamızda literatürden farklı olarak olguların işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yetenekleri ile davranışlarını yönlendirme yetenekleri birbirinden bağımsız olarak ele alınmıştır. Bazı olgularda fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olmasına rağmen özellikle olayın oluş şekli ve çocuğun tepkileri, içinde bulunduğu ergenlik döneminin özellikleri ve akran ilişkileri göz önünde bulundurularak davranışlarını yönlendirme konusunda yetersizliklerinin olduğu yönünde değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda suça sürüklenme olgularından sonra ikinci sıklıkla başvuruları cinsel istismar sonrası ruh sağlığında bozulma olup olmadığının değerlendirilmesi için gönderilen olgular oluşturmaktaydı. Yapılan çalışmalarda fiziksel istismarın en sık görülen ve en kolay tanınan istismar şekli olduğu belirtilmekle birlikte cinsel istismar olguları adli vakalara daha sık konu olmaktadır(23). Bu durum fiziksel istismarın kültürel özelliklerin etkisiyle aileler ve eğitimciler tarafından daha az önemsenmesi, sağlık çalışanları ve hukukçular tarafından fiziksel istismar

açısından adli bildirimlerin daha az yapılmasıyla ilişkili olabilir. Bizim çalışmamızda da adli olgu olarak başvuran olgular arasında cinsel istismar olgularının fiziksel istismar olgularından daha fazla olduğu belirlenmiştir. Cinsel istismar nedeniyle başvuran 17 olgunun 13'ünün kız, 4'ünün erkek olduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda da bulgularımıza benzer şekilde kızların erkeklere göre cinsel istismara daha fazla maruz kaldıkları belirtilmiştir (24,25). Değerlendirilen 17 olgunun 11'inin maruz kaldığı cinsel istismar olayına bağlı olarak ruh sağlığının bozulduğu, 6'sının ise ruh sağlığının bozulmadığı saptanmıştır. Bu konuda yapılan çalışmalarda cinsel istismar sonrası ruh sağlığında bozulmanın %64-90 arasında değişen oranlarda olduğu ve en sık TSSB görüldüğü bildirilmiştir(26-28). Bizim bulgularımız da literatürü destekler nitelikte olup olgularda en sık TSSB, ikinci sıklıkta Depresyon tanısı saptanmıştır. Çocukluk çağı cinsel istismarların kısa dönem ve uzun dönemde birçok ruhsal soruna neden olabildiği belirtilmektedir (29,30). Bununla birlikte cinsel istismara maruz kalan olguların ilk klinik değerlendirmelerinde çocukların yaklaşık %40'ında herhangi bir ruhsal belirti ortaya çıkmadığı, ya da çok az belirti görüldüğü bildirilmiştir(31,32). Yapılan başka bir çalışmada ise ruhsal belirti ortaya çıkmayan olgularda ilerleyen zamanlarda

ciddi sorunlar ortaya çıktığı gösterilmiştir (33). Bununla ilgili yapılan başka bir çalışmada çocuklukta herhangi bir ruhsal patoloji ortaya çıkmasa dahi, çocukluk çağı cinsel istismara maruz kalmanın yetişkinlikte bir grup nöropsikolojik eksikliklerin ortaya çıkmasında rol oynayabileceği gösterilmiştir (34).Yine benzer şekilde başka bir çalışmada çocukluk çağı travmalarının yetişkinlikteki intihar düşüncesiyle ilişkili olduğu gösterilmiştir (35).Türk Ceza Kanunu (TCK) 103/6. maddesinde 28.06.2014 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren değişiklikle birlikte (4) ‘ suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur’ şeklindeki ifadenin kaldırılmasıyla cinsel istismara maruz kalan çocuklarda ruhsal değerlendirme zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Yapılan araştırmalarda da ortaya konduğu gibi cinsel istismara maruz kalan olgularda adli değerlendirme sürecinde belirti saptanmamış olsa bile takip eden süreçte ve yetişkinlikte ruh sağlığında bozulma ortaya çıkabilmektedir. Bu yüzden ilk değerlendirme esnasında herhangi bir ruhsal sorun saptanmayan olgularla ilgili düzenlenecek adli raporlarda hekimin karar vermesi zorlaşmaktaydı.Bunun yanında bu olguların ruh sağlığının bozulduğu yönünde rapor alması durumunda cezanın

süresinin artması nedeniyle adli mercilerce ruh sağlığının değerlendirilmesi amacıyla defalarca başka kurumlara yönlendirilmekte ve bu olgular bu süreçte çok yıpranmaktaydı. Karbeyaz ve arkadaşlarının Eskişehir’de yaptıkları bir çalışmada ruh sağlığının bozulduğu yönünde rapor düzenlenen bütün olguların adli tıp kurumuna yönlendirildiği belirtilmiştir (36).Cinsel istismara maruz kalan olguların adli süreçte yıpranmalarının önüne geçebilmek adına kanun metni değiştirilerek ruh sağlığında bozulma aranmaksızın ceza süresi arttırıldı. Ancak cinsel istismara maruz kalan olgularda başka fiziksel bir delil saptanmaması durumunda olayın olduğuna dair kanaat oluşturan ruhsal bulgular ortaya konamayacağı için bu suçların cezasız kalma durumu söz konusu olabilir. Bununla birlikte adli değerlendirme için getirilen olguların çocuk psikiyatri takibine de alınması sağlanıyordu. Adli değerlendirme zorunluluğunun kalkmasıyla bu olguların takip ve tedavisinde de zorlukların ortaya çıkması söz konusu olacaktır.

Çalışmamızda evlenmeye engel bir durumunun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yönlendirilen olguların hepsinin kadın olduğu, 1’inin MentalRetardasyon nedeniyle ruhen evlenmeye ehil olmadığı raporu aldığı, diğer 13 olgunun

evlenmesine engel bir durum olmadığı şeklinde rapor düzenlendiği belirlenmiştir. Evlenme talebiyle başvuran olguların 1'inin 8 aylık bebeğinin olduğu, 1 olgunun gebe olduğu, 2 olgunun düğününün yapılmış olduğu belirlenmiştir. Olguların eğitim seviyeleri incelendiğinde değerlendirilen 14 olgudan 10'unun eğitimini yarıda bırakmış olduğu, 1'inin ise yaşından geri sınıfta eğitimine devam ettiği görülmüştür. Yapılan diğer çalışmalarda da bizim bulgularımıza benzer şekilde erken evlenme talebiyle başvuran olguların büyük kısmının eğitimine devam etmediği ve eğitim düzeyinin düşük olmasının erken evlilik için risk oluşturduğu belirtilmektedir (37). Yapılan çalışmalarda erken yaşta yapılan evliliklerin daha fazla evlilik sorunlarına, ruhsal sorunlara ve boşanmalara neden olduğu belirtilmektedir (38,39). Erken evlilikler ve beraberinde getirdiği erken gebelikler, evlilik sorunları, ruhsal problemler ve boşanmaların önüne geçmenin en önemli yollarından birinin

eğitim olduğu açıktır. Bu yüzden özellikle kız çocukların öğretimde tutulmasının zorunluluk haline getirilmesi erken evliliklerin önlenmesinde büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, adli vaka başvurularında sıklıkla karşılaştığımız suça sürüklenen çocukların değerlendirilmesinde hekimler arasında farklı yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılacak daha geniş çaplı çalışmaların adli rapor düzenlenmesi açısından ortak bir algoritma oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Her ne kadar cinsel istismar mağduru çocukların ruh sağlığı değerlendirilmesi için adli zorunluluk ortadan kalkmış olsa da çocukluk çağı cinsel istismarların kısa ve uzun vadede ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle bu olguların çocuk psikiyatri uzmanlarınca takiplerinin yapılması ve bu konuda geniş kapsamlı çalışmaların yapılması, oluşabilecek ruhsal problemlerin önlenmesi açısından faydalı olacaktır.

Kaynaklar

- 1- Koç S. Adli tıpta rapor hazırlama tekniği ve rapor örnekleri. İstanbul, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Ders Notları, 1995.
- 2- Tüzün B, Elmas I, Akyay E. Adli rapor düzenleme zorunluluğuna hekimlerin yaklaşımı. Adli Tıp Bülteni 1998;3:27-31.
- 3- Tuğcu H, Yorulmaz C, Ceylan S, Baykal B, Celasun B, Koç S. Acil servis hizmetine katılan hekimlerin acil olgularda hekim sorumluluğu ve adli tıp sorunları konusundaki bilgi ve düşünceleri. Gülhane Tıp Dergisi 2003; 45:175-179.
- 4- <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6545.html> erişim tarihi 29.10.2014.
- 5- <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> erişim tarihi 20.10.2014.
- 6- Cantürk G. Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. Sted 2005;14:31-34.
- 7- Göker Z, Hesapçıoğlu ST, Sarp KS, Kandil ST. KTÜ Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği'ne son iki yılda başvuran adli olguların değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2006; 20:1-5.
- 8- <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html> erişim tarihi 20.10.2014.
- 9- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Evlenme ve boşanma istatistikleri, 2011. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, 2011.
- 10- Savaşır I, Şahin N. Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R). Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1988.
- 11- Gökçen C, Dursun OB. Bir eğitim hastanesi çocuk psikiyatri birimine gönderilen adli olguların incelenmesi. Düşünen Adam

- Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 2012;25:238-243.
- 12- Gümüştaş F, Yulaf Y, Gökçe S ve ark. Adıyaman ilinde çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olguların bir yıllık geriye dönük incelenmesi. *CukurovaMedicalJournal* 2014;39(2):280-289.
- 13- Kurtuluş A, Salman N, Günbet G, Boz B, Cenger CD, Acar K. Denizli İli'nde 12-15 yaş arasındaki suça sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2009;2:8-14.
- 14- Dirol F, Cantürk G, Küçük H. 1997- 1999 yıllarında Elazığ ili Adli Tıp Şube Müdürlüğünde farik ve mümeyyizlik muayenesi yapılan olguların değerlendirilmesi. *Klinik Adli Tıp* 2002;2:43-6.
- 15- Güleç G, Yenilmez Ç, Balcı YG, Seber G. Çocuk suçluluğunda sosyodemografik özellikler. *Klinik Adli Tıp* 2001;1:69-80.
- 16- Lewis DO. Development of the symptoms of violence: In Melvin Lewis (editor). *Child and Adolescent Psychiatry: a comprehensive textbook*. Third Ed. Lippincott Williams & Wilkins Publishers, 2002, 387-399.
- 17- Gökten ES. 2009-2011 yılları arasında bir devlet hastanesinde çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olgular. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 2011;18:105-16.
- 18- Şen S, Karbeyaz K, Toygar M, Akkaya H. Eskişehir'de suça itilen çocukların sosyodemografik değerlendirilmesi. *Adli Tıp Dergisi* 2012; 26:146-55.
- 19- Wong TML, Slotboom AM, Bijleveld CJH. Risk factors for delinquency in adolescent and young adult females: A European review. *European Journal of Criminology* 2010;7:266-84.
- 20- Turla A, Böke Ö, Başar Y, Uslu K. Samsun'da farik ve mümeyyizlik muayenelerinin sosyodemografik özellikleri. *Adli Tıp Dergisi* 2002; 16:32-9.
- 21- Karagöz YM, Atılğan M. Antalya'da 1987-1993 yıllarında farik-i mümeyyizlik muayenesi yapılan 1408 olgunun retrospektif değerlendirilmesi. 1. Ulusal Adli Tıp Kongre Kitabı, 1994.
- 22- Tunalı İ, Kendi Ö, Bilge Y, Bengidal S, Demirel B. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı'na 1989-1993 tarihleri arasında mahkemelere fark ve temyiz muayenesinin yapılması için gönderilen 50 olguda çocuk suçluluğunun değerlendirilmesi 1. Ulusal Adli Tıp Kongresi Poster Sunuları Kitabı, 1994, 363-67.
- 23- Polat O. *Klinik Adli Tıp. Seçkin Yayıncılık* 1. baskı Ankara 2004; 85-131.
- 24- Barutcu N, Yavuz MF, Cetin G. Cinsel saldırı sonrası mağdurun karşılaştığı sorunlar. *Adli Tıp Bülteni* 1999; 4:41-53.
- 25- İmren SG, Ayaz AB, Yusufoglu C, Arman AR. Cinsel istismara uğrayan çocuk ve ergenlerde klinik özellikler ve intihar girişimi ile ilişkili risk etmenleri. *Marmara Medical Journal* 2013; 26:11-6.
- 26- Aydın B, Akbas S, Turla A, Dundar C, Yuca M, Karabekiroglu K. Child sexual abuse in Turkey: an analysis of 1002 cases. *J Forensic Sci*. 2014 Jul 25.
- 27- Öztop DB, Özcan ÖÖ. Cinsel istismar vakalarının sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. *New Symposium* 2010;48(4):270-6.
- 28- Fis NP, Arman A, Kalaca S, Berkem M. Psychiatric evaluation of sexual abuse cases: a clinical representative sample from Turkey. *Child Youth Serv Rev* 2010; 32:1285-90.
- 29- Modelli ME, Galvão MF, Pratesi R. Child sexual abuse. *Forensic Sci Int* 2012;217(1-3):1-4.
- 30- Kenny MC, McEachern AG. Racial, ethnic, and cultural factors of childhood sexual abuse: a selected review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2000;20(7):905-22.
- 31- Finkelhor D, Berliner L. Research on the treatment of sexually abused children: a review and recommendations. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 1995; 34:1408-23.
- 32- Kendall-Tackett KA, Williams LM, Finkelhor D. Impact of sexual abuse on children: a review and synthesis of recent empirical studies. *Psychol Bull* 1993;113(1):164-80.
- 33- Putnam FW. Ten-year research update review: child sexual abuse. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry* 2003; 42:269-78.
- 34- Navalta CP, Polcari A, Webster DM, Boghossian A, Teicher MH. Effects of childhood sexual abuse on neuropsychological and cognitive function in college women. *J Neuropsychiatry Clin Neurosci* 2006;18:45-53.
- 35- Sachs-Ericsson N, Corsentino E, Rushing NC, Sheffler J. Early childhood abuse and late-life suicidal ideation. *Aging Ment Health*. 2013;17(4):489-94.
- 36- Karbeyaz K, Gündüz T, Balcı Y, Akkaya Y. Cinsel suç mağdurlarının ruh sağlığı hakkında düzenlenen adli psikiyatrik raporlar ve bilirkişilik kurumları arası uzlaşma sorunu. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2012;23(4):255-63.
- 37- Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N. Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. *Klinik Psikiyatri* 2012;15:33-40.
- 38- Bumpass LL, Martin CT, Sweet AJ. The impact of family background and early marital factors on marital disruption. *J Fam Issues* 1991;12:22-42.
- 39- Figueiredo B, Pacheco A, Costa R. Depression during pregnancy and the postpartum period in adolescent and adult Portuguese mothers. *Arch Womens Ment Health* 2007;10:103-9.